

بسم الله الرحمن الرحيم

**نقش ارزشیابی دوره‌های
آموزش ضمن خدمت دبیران
زبان خارجه (انگلیسی) در نظام
آموزش و پرورش ایران**

مولف : علی سعیدیان

انتشارات ارسطو
(چاپ و نشر ایران)
۱۳۹۹

هر کس دانش بیاموزد و آن را به کار بندد و برای خداوند به دیگران یاد دهد در ملکوت آسمانها به بزرگی یاد می شود و گویند: « برای خدا دانش فرا گرفت و برای خدا به آن عمل کرد و برای خدا به دیگران آموخت ». (امام صادق ع)

یادگیری زبانهای خارجی از منظر: حضرت امام خمینی (ره) و رهبر معظم انقلاب (دامت برکاته)

پیشتر به زبان (خارجی) احتیاج نبود. امروز احتیاج است. باید زبان های زنده ی دنیا جزء برنامه ی تبلیغات مدارس باشد.... امروز مثل دیروز نیست که صدای ما از ایران بیرون نمی رفت امروز ما می توانیم در ایران باشیم و در همه جای دنیا با زبان دیگری تبلیغ کنیم. این رو

هم بگم همونطوری که در اول گفتم اولین چیزی که یادگیری این درس را آسان می کند پشتکار و تمرین و اراده است. (asriran.com/001x9i).

بیان دکتر حداد عادل از سخنان رهبری در باره
ی زبان انگلیسی و ضرورت یادگیری دیگر زبانهای
زنده ی دنیا

رئیس فرهنگستان زبان و ادب فارسی، با بیان اینکه نباید همهٔ مردم را به آموختن یک زبان خارجی خاص مجبور کرد و حق انتخاب را از مردم گرفت، گفت: باید آموزش انواع زبانها مورد توجه باشد. حداد عادل با اشاره به سخنان مقام معظم رهبری در دیدار با معلمان کشور در خصوص آموزش زبانهای خارجی به دانش آموزان گفت: نکته مهم این است که رهبری با اصل آموزش زبان انگلیسی به عنوان یک زبان خارجی مخالفتی نداشته اند بلکه تأکید کرده اند که زبان خارجی نباید مختصر به زبان انگلیسی باشد، بلکه باید به سایر زبانهای زندهٔ دنیا هم توجه کرد

و آنها را باید آموزش داد. وی افزود: مقصود ایشان این نیست که باید مردم را به آموختن زبان خارجی خاصی مجبور کرد بلکه این است که نباید همه مردم را به آموختن یک زبان خارجی خاص مجبور کرد و حق انتخاب را از مردم گرفت. رئیس فرهنگستان زبان و ادب فارسی اضافه کرد: دیدگاه رهبری، دیدگاه درستی است و آموزش انواع زبان‌ها، حتی زبان‌های بعضی کشورهای آسیائی که ما با آنها روابط گسترده‌ای داریم باید مورد توجه قرار گیرد و ما نباید با منحصر کردن زبان خارجی به زبان انگلیسی، به اصطلاح همه تخم مرغ‌ها را در یک سبد قرار دهیم. حداد عادل در همین راستا خاطرنشان کرد: شورای عالی انقلاب فرهنگی بلافاصله در جلسه عصر همان روز دیدار معلمان با مقام معظم رهبری، در جلسه‌ای که ریاست آن با رئیس‌جمهور بوده، دبیرخانه شورا را موظف به بررسی کارشناسانه راه‌های اجرای توصیه رهبر انقلاب کرده است. وی همچنین ادامه داد: از نظر بنده که سالها در وزارت آموزش و پرورش

مسئولیت برنامه‌ریزی آموزشی و درسی را بر عهده داشته‌ام این توصیه کاملاً قابل اجراست و یکی از راه‌های آن این است که در هر منطقه برای داوطلبان زبان‌های غیرانگلیسی ولو آنکه دو درصد دانش‌آموزان باشند کلاس ویژه‌ای در ساعات مناسب تشکیل شود تا آنها بتوانند زبان مورد علاقه خود را بیاموزند. عضو شورای عالی انقلاب فرهنگی در پایان یادآور شد: بر این اساس طرح مجدد موضوع و اظهارات مبهم و سؤال‌برانگیز در این موضوع، جای تعجب دارد و می‌تواند یک بحث منطقی و کارشناسانه را به یک موضوع سیاسی تبدیل کند. (منبع: فرادید).

تقدیم به :

آنانکه با تکیه بر ایمان ، تعهد ، تخصص و بکارگیری یافته های علمی و پژوهشی و بدور از پیشداوریها و یک سونگری ها در تحقیق شعار پیروزی حق بر باطل و سرافرازی و بالندگی علمی ایران اسلامی تلاش می کنند و بر این باورند که آیندگان دستاورد های علمی گذشتگان را مشعل هدایت خود می دانند . و تقدیم به خانواده ام که پا به پای من شب و روز دریاری و دلگرمی به بنده توان و علاقه ام را دو چندان می کرد . به همسر گرامیم که صبورانه مرا یاری می کرد و پسر عزیزم اسماعیل و دختران مهربانم فاطمه و اسماء که با تشویق آنها به این عرصه علمی پا نهادم .

فهرست مطالب

پیشگفتار / ۱۴

مقدمه / ۱۸

فصل اول : مبانی نظری / ۲۶

آموزش ضمن خدمت / ۲۷

اهمیت آموزش ضمن خدمت / ۳۳

تعریف آموزش ضمن خدمت / ۳۸

ضرورت آموزش ضمن خدمت / ۴۰

اهداف آموزش ضمن خدمت / ۴۱

۱- فردی / ۴۱

۲- سازمانی / ۴۲

۳- اجتماعی / ۴۳

روش‌های آموزش ضمن خدمت کارکنان / ۴۴

آموزش ضمن خدمت حضوری یا چهره به چهره / ۴۴

دوره‌های ساندویچی (تلفیق تئوری و عمل) / ۴۶

آموزش ضمن خدمت سیار / ۴۶

آموزش‌های چند ردیفی با استفاده از اشخاص کلیدی / ۴۷

اعطای فرصت‌های مطالعاتی / ۴۸

خود آموزی کارکنان (دوره‌های مطالعه شخصی) / ۴۸

آموزش از راه دور / ۵۰

استانداردهای آموزش ضمن خدمت / ۵۱

انواع آموزش‌های ضمن خدمت بر حسب زمان / ۵۵

آموزش‌های کوتاه مدت تخصصی / ۵۵

آموزش‌های بلند مدت / ۵۶

آموزش‌های ترکیبی یا بینابینی / ۵۷

انواع آموزش‌های ضمن خدمت بر حسب ماهیت / ۵۸

آموزش‌های توجیهی / ۵۸

بازآموزی / ۵۸

آموزش‌های جبرانی / ۵۹

دانش‌افزایی / ۵۹

انواع آموزش‌های ضمن خدمت بر حسب هدف و منظور / ۶۰

فصل دوم: برنامه‌های مجازی در آموزش ضمن

خدمت / ۶۲

اهداف کلی آموزش ضمن خدمت معلمان / ۶۶

مشکلات آموزش معلمان / ۶۸

آموزش معلمان شامل چه چیزهایی می‌شود؟ / ۷۱

اهداف آموزش ضمن خدمت / ۷۴

مقاصد آموزش ضمن خدمت: / ۷۷

انواع دوره‌های آموزش ضمن خدمت / ۷۸

دوره‌های نوآموزی / ۷۹

دوره‌های بازآموزی / ۷۹

دوره‌های آماده‌سازی / ۷۹

مزایای اجرای دوره‌های آموزش ضمن خدمت / ۸۰

مزایای آموزش ضمن خدمت در هر سازمان: / ۸۳

ارتقای اطلاعات و دانش و مهارت‌های کارکنان / ۸۳

افزایش همبستگی کارکنان با اهداف سازمان / ۸۴

کاهش حوادث و ضایعات کاری و ایجاد اطلاعات بیشتر در سازمان
/ ۸۶

کمک به تغییرات سازمانی در مواقع ضروری / ۸۷

ایجاد علاقه و دلگرمی نسبت به سازمان از طریق آموزش‌های
مستمر / ۸۸

افزایش کارایی کلی سازمان: / ۸۹

تأثیر دوره‌های آموزش ضمن خدمت بر بهره‌وری کارکنان
آموزش و پرورش / ۹۰

مزایای آموزش / ۹۱

اهمیت منابع انسانی در بهره‌وری آموزش و پرورش: / ۹۳

راهکارهای افزایش بهره‌وری منابع انسانی در آموزش و

پرورش / ۹۸

آموزش همراه با انگیزه / ۹۹

انگیزه‌ی دبیران / ۱۰۶

روشهای آموزش ضمن خدمت: / ۱۰۸

آموزش و بهسازی کارکنان: / ۱۱۰

آموزش ضمن خدمت و ارتقاء بهره‌وری / ۱۱۳

اصول آموزش کارکنان / ۱۱۸

هماهنگی رسالت‌ها و اهداف کلی آموزش کارکنان با ویژگیهای

نظام آموزش رسمی جامعه / ۱۱۹

ارتباط تنگاتنگ با نیازهای شغلی، توسعه‌ای و فردی کارکنان

/ ۱۲۰

مداومت آموزش‌ها / ۱۲۰

سنخیت آموزش‌ها با ویژگیهای فراگیران / ۱۲۱

ایجاد انگیزه‌های قوی برای فراگیران / ۱۲۲

کاربردی بودن آموزش‌ها / ۱۲۳

فصل سوم : تعاریف ارزشیابی آموزشی / ۱۲۷

تعریف واژه نامه ای ارزشیابی / ۱۲۸

تعریف صاحب نظران از ارزشیابی / ۱۲۸

اهداف و کارکردهای ارزشیابی / ۱۳۲

اهداف ارزشیابی / ۱۳۲

کارکردهای عمده‌ی ارزشیابی / ۱۳۳

۱- تشخیص / ۱۳۴

۲- تجدید نظر / ۱۳۴

۳- مقایسه / ۱۳۵

۴- پیش بینی / ۱۳۵

۵- تحقق هدفها / ۱۳۶

ضرورت ارزیابی عملکرد سازمانی از منظر قرآن و نهج البلاغه / ۱۳۷

ضرورت و اهمیت بررسی تاریخچه ارزشیابی / ۱۴۱

ارزشیابی و اهداف آن / ۱۴۴

ارزشیابی آموزشی / ۱۴۶

ضرورت تعیین اثر بخشی برنامه‌های آموزشی / ۱۴۷

الگوهای ارزشیابی آموزش ضمن خدمت : / ۱۵۱

۱- الگوهای هدف - محور / ۱۵۱

۲- الگوهای مدیریت - محور: / ۱۵۲

الگوهای ارزشیابی آموزشی / ۱۵۳

الگوهای ارزشیابی برخاسته از رویکرد مبتنی بر مصرف کننده
/ ۱۵۴

الگوهای ارزشیابی برخاسته از رویکرد مبتنی بر متخصصان /
۱۵۵

الگوهای ارزشیابی برخاسته از رویکرد بر اختلاف نظرهای
متخصصان: / ۱۵۵

الگوهای ارزشیابی برخاسته از رویکرد طبیعت گرایانه و مبتنی بر
مشارکت کنندگان: / ۱۵۶

الگوهای ارزشیابی برخاسته از رویکرد مبتنی بر مدیریت: /
۱۵۷

مبنای پیدایش الگوی سیپ (Cipp) و تاریخچه آن / ۱۵۸

اهداف الگوی ارزشیابی سیپ (Cipp) / ۱۶۲

انواع ارزشیابی در الگوی سیپ / ۱۶۳

ارزشیابی از موقعیت: / ۱۶۳

ارزشیابی درون داد: / ۱۶۴

ارزشیابی فرآیند: / ۱۷۱

ارزشیابی برونداد (محصول) / ۱۷۷

محدودیت‌های الگوی ارزشیابی سیپ (Cipp) / ۱۸۲

پیشینه پژوهش در ایران / ۱۸۳

پیشینه خارجی / ۱۹۲

سخن پایانی / ۱۹۸

منابع و مآخذ / ۲۰۱

منابع فارسی: / ۲۰۱

مقاله‌ها: / ۲۱۰

فصلنامه‌ها: / ۲۱۲

پایان نامه: / ۲۱۶

نشریه الکترونیکی: / ۲۱۸

منابع: اینترنت / ۲۱۸

منابع خارجی: / ۲۱۹

دنیای آینده پیام خوشبختی و رفاه برای مردمی
دارد که خوب و سریع یاد می‌گیرند.

(کتاب الگوهای تدریس از جویس و همکاران)

پیشگفتار

با توجه به سند چشم‌انداز بنیادی انقلاب اسلامی نظام آموزش و پرورش و تاکید مقام معظم رهبری مبنی بر پرداختن به همه زبانهای زنده‌ی دنیا و سفارش پیامبر اسلام حضرت محمد (ص)، در جهت کسب علم و مهارت که فرموده‌اند، «اطلبوا العلم ولو بالصین». که علم را فرا بگیرید هر چند در چین باشد. این حدیث شریف اهمیت کسب علم را بیان می‌کند و کسب علم میسر نمی‌باشد مگر اینکه ابتدا باید زبان آن کشور را یاد گرفت، حال با توجه به اینکه زبان خارجه (انگلیسی) یکی از زبانهای بین‌المللی است لذا برای تعاملات فرهنگی، اقتصادی،

سیاسی و صنعت گردشگری که کتاب آسمانی ما یعنی قرآن کریم سفارش به سیر و سفر کردن در دنیا نموده است. و مصداق آن جوانان زیادی از جمله دکتر شهید چمران ره و خلبان شهید بابایی ره و شهید صیاد شیرازی فرماندهی ارتش جمهوری اسلامی در زمان جنگ تحمیلی و شهید آیت الله دکتر بهشتی ره و آیت الله شیرازی ره، امام جمعه شیراز ره و غیره ... همچنین تسلط بسیاری از طلاب حوزه‌های علمیه‌ی کشور از جمله شهر مقدس قم که خوشبختانه امروزه عده‌ی زیادی در این حوزه‌ها فعالیت‌های چشمگیری مبنی بر معرفی متون اسلامی از طریق ترجمه کتابهای ارزشمندی همچون قرآن و نهج البلاغه به صد زبان زنده‌ی دنیا و نهج البلاغه و ودیگر متون ارزشمند تاریخ کشورمان اقدام نمودند. حال مهم و ضرورت دارد که علوم و فنون مفید آنها را یاد بگیریم و این علوم را بومی کنیم. و فرهنگ بی نظیر و اصیل و انسان ساز خودمان را به دنیا با افتخار معرفی کنیم و لذا از آنجایی که زبان

انگلیسی یکی از درسهای عمومی در نظام آموزشی کشورمان است و از دوره‌ی اول متوسطه یعنی پایه اول راهنمایی آغاز می‌شود و تا پایان دوره‌ی دوم متوسطه و در تمام سطوح دانشگاهی ادامه دارد، لذا با توجه اهمیت موضوع یادگیری زبان‌های خارجی، انتظار می‌رود دانش آموزان بتوانند با این زبان خارجی صحبت کنند و یا احوالپرسی ساده با فرد خارجی بر راحتی ارتباط برقرار کنند، و این ارتباط پلی باشد برای تبلیغ واقعیت‌های فرهنگی، ارزشهای انسانی و دینی کشورمان اما متأسفانه دانش آموزان ما در پایان تحصیلات خود از نظر مکالمه با یک توریست ناتوان هستند. چرا؟ اشکال کار کجاست!!؟ در این کتاب به ریشه‌های اصلی و موانع مهم عدم تحقق این هدف و انتظار می‌پردازد. البته تغییرات نباید فقط در روش تدریس باشد بلکه محتوای کتاب هم لازم است متحول شود، زیرا متن و محتوای درسها معرف ارزشهای فرهنگی ما و معرف هویت دینی و ملی ما باشد و دانش آموزان عزیز بدانند که

چگونه عزیزانی همچون دکتر شهید چمران ره و خلبان بابایی ره و فرماندهی عزیز ارتش شهید صیاد شیرازی ره، و ده‌ها عزیز دیگر که تمام هدفشان حفظ دستاوردها و ارزشهای دینی و فرهنگ غنی کشورشان بودند با توجه به ضرورت و مقتضیات زمان، رفتن در دانشگاه‌های غرب از جمله آمریکا و اروپا، زبان آن کشورها را یاد گرفتن و به تخصص در حرفه و کارشان رسیدند و در دفاع از ارزشهای انسانی و اسلامی سنگ تمام گذاشتن و حتی از جانشان مایه گذاشتن. با این حال شایسته است، نظام آموزش و پرورش جمهوری اسلامی کشورمان توجه و دقت بیشتری به این مهم داشته باشند. لذا راهبرد تحقق این هدف و انتظار از طریق معلمان و دبیران محترم زبانهای خارجی آموزش و پرورش میسر است و از این طریق می‌توانند معرف و مدافع و مبلغ تاریخ پر افتخار و تمدن اصیل و ریشه دار کشورمان باشند.

مقدمه

آموزش نیروی انسانی در سازمان‌ها تا پیش از پیدایش مکتب مدیریت علمی از اواخر قرن نوزدهم و اوایل قرن بیستم، به صورت منظم و علمی مورد توجه نبود. اهتمام به این مسئله با جهانی شدن آموزش و رشد فزاینده فناوری اطلاعات، ارتباطات و تغییرات سریع در دانش و مهارت‌ها شدت بیشتری یافت. سرمایه‌های انسانی در این دوره به عنوان مهم‌ترین عامل توسعه سازمانی شناخته شده و آموزش بهترین ابزار پاسخ به این نیاز تلقی گردید (افضل خانی و نجابت، ۱۳۹۰). این نوع آموزش‌ها که از آن به عنوان آموزش ضمن خدمت یاد می‌شود، ناظر بر کوششی نظام مند بود که هدف اصلی آن، هماهنگ کردن علایق و نیازهای آتی افراد با نیازها و اهداف سازمان در قالب کارهایی که از آنان انتظار می‌رفت، بود. تا

از طریق اکتساب مداوم دانش، مهارت‌ها، قوانین و نگرش‌های مطلوب بهبود عملکرد افراد را در محیط کار فراهم نماید. این تعلیمات که جزئی از نظام آموزش کارکنان یک سازمان محسوب می‌شود، در ادامه آموزش‌های قبل از خدمت مطرح شده و با تأثیر بر درک بهتر اهداف راهبردی سازمان، موجب به روز شدن توانایی، افزایش تفکر خلاق، تقویت احساس تعلق سازمانی و تغییرات مثبت در موقعیت کاری پرسنل خواهد شد. در تأیید پیامدهای حاصل از آموزش‌های حین خدمت می‌توان به بررسی‌های انجام داده شده در ارتباط با دوره‌های آموزش ضمن خدمت معلمان اشاره نمود که در آن نشان داده شده است این نوع آموزش‌ها موجب پایبندی بیشتر به قوانین سازمانی، افزایش همکاری در مدرسه، افزایش توانایی تدوین در معلمان و بهبود عملکرد تحصیلی شاگردان می‌شود (توکلی، ۱۳۸۸). عوامل زمینه ساز مشکلات نظام آموزشی در ایران، ضعف یا فقدان ارزشیابی مطلوب و عدم توجه به اصول

ارزشیابی است. ارزشیابی‌ها منبع تصمیم‌گیری قرار نمی‌گیرند و مفهوم ارزشیابی جایگاه علمی و واقعی خود را به دست نیاورده است. هنوز ارزشیابی در نظام آموزشی به خاطر سابقه‌ی فرهنگی و تاریخی، مترادف بازرسی، مچ‌گیری و تفتیش تصور می‌شود و عوامل متعددی از قبیل روش‌های نامناسب اجرایی و فقدان افراد متخصص ارزشیابی آموزشی، متاسفانه این تصور را قوت می‌بخشد به طوری که ترس و وا همه از ارزشیابی و مقاومت در برابر آن همواره از مسائل و مشکلات مبتلا به نظام آموزشی به شماری رود. در واقع فقدان روش‌های راهبردی ارزشیابی نظام آموزشی موجب ابهام عملکرد آنها گردیده است (سیف، ۱۳۸۳). صاحب نظران بر این عقیده اند که رشد و توسعه جامع و فراگیر کشورها در گرو نیروی کار ماهر و متخصص است و هرگونه سرمایه‌گذاری در تربیت این نیروها نه تنها سبب توسعه‌ی همه جانبه جوامع می‌شود، بلکه موجبات خودکفایی و استقلال کشور را در زمینه‌ی فنون و تخصص مورد